

DE ZAAK MAKROPOULOS

Leoš Janáček (1854 – 1928)

Wanneer baron Josef Ferdinand Prus in 1827 overleed, liet hij geen erfgenaam noch een testament na. Toch zou hij mondeling hebben toegezegd een landgoed te schenken aan een zekere Ferdinand Gregor. Een kozijn van de overledene, baron Emmerich Prus, en Ferdinand Gregor hebben om de erfenis gestreden maar bij gebrek aan testament haalde Emmerich Prus het van Ferdinand.

Het proces ging niettemin verder. Honderd jaar reeds sleept het proces ‘Gregor contra Prus’ aan wanneer een zekere Emilia Marty opdaagt - een operazangeres die opvallende kennis heeft van de voorgeschiedenis van de strijdende partijen.

Nu staan Albert Gregor, achterkleinzoon van Ferdinand, en baron Jaroslav Prus tegenover elkaar. Gregor weet dat slechts een mirakel hem nog kan helpen. En precies de mysterieuze Emilia Marty zorgt voor een opvallende doorbraak. Zij beweert dat de oude Prus wel degelijk een testament heeft nagelaten, dat zich bevindt in het huis van de huidige baron Prus. Marty's bewering blijkt te kloppen en baron Prus vertelt haar dat bij het testament ook brieven en een aparte enveloppe zijn aangetroffen. Meer en meer verschuift de aandacht van het proces naar de alwetende operadiva. Hoe is het mogelijk dat ze niet alleen weet heeft van dit verborgen testament maar ook de inhoud ervan kent? Hoe is mogelijk dat zij weet dat Ferdinand Gregor als universele erfgenaam van Prus in het testament wordt genoemd? Emilia wordt niet alleen onder druk gezet door Gregor en Prus om nog meer te onthullen; er gaat van haar ook een vreemde aantrekkingskracht uit die gepaard gaat met een tijdloze kennis van dingen en omstandigheden. Maar op de toenaderingen en bewondering van verschillende mannen en van het jonge meisje Kristina, reageert Emilia kil en cynisch.

Ferdinand, zo blijkt, was een onwettige zoon van de overleden baron Prus terwijl de moeder een zekere Elina Makropoulos was. Deze onthullingen, vanwege de huidige baron Prus, maken emoties bij Emilia los. Niet het verloop van het proces ‘Gregor contra Prus’ houdt haar bezig, wel het bemachtigen van de enveloppe die bij het testament werd aangetroffen. Baron Prus chanteert haar: alleen wanneer ze de nacht met hem doorbrengt, kan ze de enveloppe in handen krijgen. Maar wat hij zich als een passionele liefdesnacht had voorgesteld, lijkt uiteindelijk bedrog. Koud als ijs was Emilia. Het was alsof Prus met een dode sliep.

Het rookgordijn dat Emilia rond zich optrekt, wordt alsmaar dichter en de verwarring stijgt ten top wanneer men in haar afwezigheid haar bagage doorzoekt en spullen vindt die aan verschillende vrouwen lijken toe te behoren en allemaal de initialen ‘E.M.’ dragen. Elina

Makropoulos, Ellian McGregor, Elsa Müller, Eugenia Montez... Zijn al deze vrouwen één en dezelfde persoon?

Emilia vertelt de ware toedracht. Al deze vrouwen is zij geweest en ruim driehonderd jaar is ze op de aarde. Als de Kretenzische Elina Makropoulos, dochter van de lijfarts van keizer Rudolf II, werd ze in 1585 geboren.

Voor de keizer maakte haar vader een elixir waardoor hij driehonderd jaar lang jeudig zou blijven. De keizer dwong de arts om zijn dochter Elina als proefkonijn te gebruiken en zette hem gevangen. Elina wist te ontkomen en leefde effectief driehonderd jaar. Nu is de tijd gekomen om het elixir terug in te nemen en achter het recept te komen dat ze ooit bij haar grote liefde Prus achterliet - de baron die in 1827 overleed. Maar met het elixir in handen beseft ze plots dat het kortstondige, normale mensenleven te verkiezen valt boven een leven zonder grenzen dat haar emotioneel heeft uitgeput en haar onverschillig heeft gemaakt. Emilia Marty wil sterven. Ze biedt het recept aan aan Kristina die op haar beurt een beroemde operazangers zou willen worden. Maar ook Kristina neemt afstand en verbrandt het document dat bekend stond als 'de zaak Makropoulos'.